

Majorelle – *paradiis Marrakechi põrgukuumuses*

Majorelle'i aed Marrakechis pole pelgalt üks järjekordne ilus aed, vaid maapealne paradiis, mis meeli kosutades õilmitseb keset kõrbe.

TEKST: RIINA LUIK
FOTOD: MARIS VERBIAŠ, RIINA LUIK, 123RF

Jacques Majorelle'i eriliseks kireks olid kaktused ja palmid: kaktusi on aias 1800 ja palme 400 liiki.

1931. aastal valmis Paul Sinoiri kavandatud kubistlikus stiilis stuudio, kus 2011. aastal leidis koha berberi muuseum. Ehted, tarbe- ja iluasjad, relvad ning kangakudumise, naha-, puidu- ja metallikunsti esindavad eksponaadid pärinevad kõik Saint-Laurenti ja Pierre Bergé erakogust ja annavad mõjusa pildi berberite kultuurist.

gatsus selle paradiisliku elamuse järele ja ka töö on mind viinud Majorelle'i koguni viiel korral. Iga kord olen kogunud imetlusega segunenud õnnetunnet, mida suudab esile kutsuda vaid ülim harmoonia. Varasel kevadhommikul hoovab äsja kastetud aiast kosutavat värskust, õhk väreleb linnulaulust, purskkaevud sosistavad muinasjutte ning öö jooksul jõudu kogunud öied avanevad otse silme all ...

Suurim lõuend minu elus

Marrakechi Ville Nouvelle'i linnaosas, *medina* ja *souk*'ide kvartali melust eemal asuva Majorelle'i aia rajas Prantsuse maalikunstnik Jacques Majorelle (1886–1962). Haiguse tõttu armeest demobiliseerunud kunstniku kutsus 1917. aastal Marokosse tervist praavitama toona Prantsuse protektoraadi all olnud Maroko kindralkuberner isiklikult.

Majorelle oli eelkõige tuntud kui maali- ja tarbekunstnik, kuid õppinud ka arhitektuuri ning tegutses peale selle kirgliku hobiaednikuna. Kõik need anded koos pühendumise ja töökusega leidsid endale suurejoonelise väljenduse liigirikka ja võluva Majorelle'i aia rajamise näol. Kunstnik ise on öelnud, et see aed on suurim lõuend, millele ta on julgenud oma käed külge panna ja mille kompositsiooni on tal olnud au orkestreerida.

Aia salapärases valguse ja varjude mängus sündis ka kunstniku tunnusvärviks saanud jõuline koobaltsinine – Majorelle'i sinine, mis leidis ühtviisi intensiivset rakendust nii tema maalides kui aias. Esmakordselt kasutas kunstnik oma kuulsat koobaltsinist 1937. aastal, värvides sellega üle vastvalminud studiohoone välisseinad. Hiljem lisandus objektile veelgi, seltsiks laene berberite värvipaletist: punase savi, päikeseloojangu oranži, ookri ja erkkollase näol.

Paradiisiaia sünd

Pühendunud hobiaednikuna oli Majorelle'il aeda rajades suur ambitsioon: luua midagi täiesti erakordset, valgusevarjude katedraal, tõeliselt muljetavaldav aed. Ta rassis selle ime loomise nimel nelikümmend aastat kuni surmani, pelgama vaeva ja lugemata raha.

Majorelle tõi taimi kaasa loomeekspeditsioonidelt, tellis neid üle maailma hobiaednikest sõpradelt ning võis lõpuks uhkusega öelda, et tal on aias taimi viielt kontinendilt. Kollektiivni algse tuumiku moodustasid kaktused, palmid, bambused, papüürused, elupuud, pajud, jaanileivapuud, küpressid, jasmiinid, agaavid, vesiroosid, bugenvillead, sõnajalad ja inglitrompetid. Aia põhiplaani kujundades lähtus kunstnik valguse ja varjude mängust ning katkematute üllatuste põhimõttest. Ja tõesti: kurvilised jalgteed, kõrged

Majorelle'i aed, kuhu avanesid Yves Saint-Laurenti stuudio aknad, oli tema lõppematu inspiratsiooni allikas.

Aia iga viimnegi nurk on hoolikalt läbi mõeldud, miski pole juhuslik. Massiivsetele kaktustele loovad õrna fooni õhulised sulgasparid.

Mosaraabia stiilis kastmisveekanal kulgeb läbi bambusesalu ning just siin on realiseerunud Majorelle'i unistus „valguse ja varjude katedraalst“.

Vesiroositiik, Papüüruste, vesirooside ja india lootostega täidetud neljakandiline tiik on kaunistatud kahhelkivi ja mosaiigiga ning mõjub keset aia rohkearvulisi kaktusi ja Marrakechi põgukuumust äärmiselt kosutavalt.

Yves Saint-Laurent ja Pierre Bergé laiendasid võrratut kaktuste kollektsiooni märkimisväärselt ka omalt poolt.

„Vaimustusime sellest oasist, kus kunstnikuvärvid olid meisterlikult segunenud looduse enese värvidega.“

taimerühmad, mis varjavad nutikalt aina uusi ja ahhetama panevaid vaateid, täidavad oma eesmärgi hästi. Aias on palju ka hiiglaslikesse pottidesse istutatud dekoratiivse lehestiku või õitega taimi ning Pärsia aedadele iseloomulikku voolavat vett.

Lisaks bambusesalus olevale niisutuskanalile, mis rajati pärast Majorelle'i surma, on aias lummas vesiroositiik ja kaks kaunist purskkaevu. Rikkalik taimestik pakub suurepärast varju lindudele ja liblikatele. Aias on endale kodu leidnud tuhanded linnud, esindades kümneid liike, ainuüksi Aafrika endeemseid liike on 15.

Kuid kunstniku sõnul oli see paradiisaaed „ablas kui kuletis“ ning surus lõpuks oma looja rahaliselt põlvili. See oli põhjus, miks aed 1947. aastal poolitati ning kollektsiooni atraktiivsem osa külastajatele tasuta avati. Mõned aastad hiljem aset leidnud raske liiklusõnnetus süvendas kunstniku finantsraskusi veelgi ning 1961. aastal pani ta oma aia müüki.

Uus ajastu ja taassünd

Moekunstnik Yves Saint-Laurent (1936–2008) ja tema elukaaslasest äripartner Pierre Bergé sattusid Majorelle'i aeda oma esimese Marrakechi külastuse ajal 1966. aastal. Bergé ja

Saint-Laurent meenutavad seda nii: „See paik sai meile kiiresti lähedaseks, käisime siin iga päev, kuid see oli peaaegu inimtühi. Vaimustusime sellest oasist, kus kunstnikuvärvid olid meisterlikult segunenud looduse enese värvidega. Kui 1980. aastal kuulsime, et Majorelle on müügis ja sinna kavatsetakse rajada hotell, tegime otsuse hetkega ja nii said meist Majorelle'i omanikud.“

1998. aastal kutsus loometandem aia taastamistöödele appi Maroko kuulsaima aiaarhitekti Abderrazzak Benchaâbane. See mees on elav legend, Maroko aiakultuuri edendaja, õppejõud, kirjanik, fotograaf, Maroko esimese professionaalse aiaajakirja Jardin du Maroc ja aiakultuurifestivali Jardin'Art asutaja ning tuntud parfüümimeister. Benchaâbane suurendas aia liigirikkust 120 liigilt 325-le, määratles ja katalogiseeris kõik taimed. Aeda rajati automaatne kastmissüsteem ja palgati 20 aednikku. Aia uuendamine kestis kümme aastat ning Yves Saint-Laurent tellis lõpuks Benchaâbanelt Majorelle'i tunnusparfüümi, öeldes: „Kõike võib Marokost kaasa võtta, kuid kahjuks mitte selle võrratuid lõhnu.“ Sündis parfüüm Jardin Majorelle. Vaieldamatult oli Majorelle Saint-Laurentile ka oluline loominguline pelgupaik ning ta viimane puhkepaik on Majorelle'i aias. ✍️

Aia sissepääsu juures on väike kaunis purskkaev, mille disainis Ameerika kunstnik Bill Willis. Maroko traditsiooniliste terrakotaplaatidega (zellige) kaetud õueala keskel asub linnavilladele (riad) tüüpiline siseõues paiknev nelinurkne madal veesilm.